

عرض حال محمدحسین شیرازی کاتب السلطان

(کتابخانه کاخ گلستان، مثنوی ش ۶۸۱)

یک‌چند در محروسة شیراز - که شیرازة آبادش به دست حوادث مگسلاذ - بنده خاکسار بر حسب شوق فطری عنان همت به تحصیل خط نستعلیق معطوف داشت و اوقات شبانه‌روزی را به تکمیل این فن شریف مصروف، تا قلمم از بنان سوده گشت و بنانم از قلم فرسوده. پس از یک‌چند که مداد و ليقه‌ام رام دست و سلیقه شد و ناظران بر نقش قلمم تحسین کردند و مطالعان بر حسن رقمم آفرین گفتند، با خود گفتم اگرچه در نظر قاصر این صور خالی از جمالی و این نقوش خالی از کمالی نیست، ولی تحدید این کم و کیف را حکیمی خبیر باید و تعیین این نقد و زیف را ناقدی بصیر. پس صفحه‌ای چند از کتاب مثنوی مولوی نگاشته دل بر کربت غربت نهادم و راه دارالخلافة باهره پیش گرفتم و همت بر آن گماشته که این قطره را به دریا پیوندم و این ذره را به خورشید رسانم. تا در ضمن معاشرت اصناف ناس یکی از خاصان درگاه آسمان جاه متعهد شد که اوراق مسطوره را به ملاحظه علیه رساند و به این وسیله اگر مقتضی شد این ذره را در مقابله آفتاب عالم تاب بدارد تا روزی به پای مردی آن مقرب درگاه کیوان جاه این خاکسار را کلاه افتخار به آسمان رسیده، شرف خاکبوس حضور آفتاب ظهور دست داد و اعلیحضرت آسمان بسطت، خلاصه دودمان سلطنت کبری و نقاوه خلافت عظمی، وارث تخت جم، حامی ملک عجم، افضل من لبس التاج و اعدل من جلس علی السریر، السلطان ابن السلطان ابن السلطان و الخاقان ابن الخاقان ابن الخاقان شاهنشاه عالم پناه ولی النعم کل ممالک محروسة ایران ناصرالدین شاه قاجار، لا زال مؤید الرفع قواعد الانصاف و هدم اساس الاعتساف، این خاکسار جان‌نثار را بعد از تحسین و سرافرازی ملوکانه به صنوف عطیات به بیان کرامت ترجمان مخاطب فرموده، به تتمیم این کتابم مأمور فرمودند و این بنده بر حسب حکم محکم شاهانه و امر نافذ خسروانه وجود نابود خود را به ملازمت نگارش موقوف و اوقات شبانه‌روزی را به مواظبت کتابت مصروف داشت، به یمن نامه ملوکانه و حسن تربیت شاهانه در قلیل مدت به نوعی که نطق طاقت همگان از آن قاصر است به اتمام رسانید. امید که به مطالعه آن مدی الا عصار خاطر خطیر مبارک را انبساط وافی و نشاط کامل حاصل شود و عدد سال‌های زندگانش از نقاط و حروف این کتاب به تضاعیف مات و الوف درگذرد. این دعوت را به گاه تهلیل آمین آمین کناد جبرئیل.

و انا العبد کاتب الحضرة السلطانی محمدحسین شیرازی غفر الله ذنوبه و ستر الله عیوبه تحریراً فی شهر رمضان المبارک سنه ۱۲۷۹.

کتابخانه بهارستان: از آقای حمیدرضا قلیچ‌خانی برای در اختیار گذاشتن تصویر این صفحه سپاسگزاریم.

برای آگاهی بیشتر از این نسخه، نک: فهرست دیوان‌های خطی کتابخانه سلطنتی، بدری آتابای، تهران، ۱۳۵۵: ۳۲۱-۳۲۳ (شماره ردیف ۱۳۲).
قطع نسخه مطابق فهرست مذکور به ابعاد ۳۲/۵ × ۲۲/۴ س م است.

